

Gävleborgs läns författningssamling

Länsförfattningar Länsstyrelsen

21FS 1996:32

Utkom från trycket
den 4 april 1996

Kungörelse om Testeboåns naturreservat

Länsstyrelsen beslutade den 5 oktober 1995 med stöd av 7 § naturvårdslagen att avsätta Testeboåns naturreservat.

Uppgifter om naturreservatet

Kommun: Gävle

Församling: Hille, Valbo

Fastighet: Delar av fastigheterna:
Grååsen 1:18,
Norra Åbyggeby 3:4,3:8, 3:10, 4:48,4:94, 10:1, 12:1, Samf.
Södra Åbyggeby 1:6, 3:3, 3:4, 3:149
Varva 3:1, Oslättfors 2:3, Åsbyggeby 8:2, 8:36, 8:37, 29:1.

Ägare: Enskilda, kyrkan och bolag enligt förteckning i akten.

Lägesbeskrivning: Topografisk karta blad nr 13H 7c-d, ekonomisk karta blad nr 137 72-73.
Koord R X=6738 Y=1536. Reservatet ligger ca 15 km NV om Gävle utmed Testeboån och Nyhammarsån mellan Oslättfors och Europaväg 4.

Areal: Ca 515 ha, varav 270 ha skogsmark, 160 ha myr, 5 ha övrig mark och 80 ha vatten.

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen.

Beskrivning av området

Området omfattar Testeboåns nedre lopp mellan Oslättfors och Europaväg 4 med angränsande markområden. Testeboån har sina källfjoden i gränsområdet mellan Gästrikland och Hälsingland. Den egentliga Testeboån sträcker sig från Åmot till Gävle, en sträcka på ca 50 km. Ån rinner genom ett för Gästrikland typiskt, flackt och rikblockigt moränlandskap. Trots att ån som helhet hyser flera strömkraftverk, dock inget i området, är vattenföringen i stort oreglerad. De naturliga vattenståndsväxlingarna medför bl.a. att vegetationszoneringen på stränderna visar en påfallande ursprunglig karaktär.

Testeboån kan inom området delas upp i två delvis olika sträckor. Den övre, från Oslättfors till

Brännsågen, karaktäriseras av ett kraftigt vindlande, till stor del lugnflytande brett vattendrag, omgivet av en mosaik av våtmarker och moränryggar. An grenar på flera platser upp sig i två eller fler armar och omsluter på så sätt dryga 20-talet öar. Den nedre sträckan från Brännsågen är ännu mer uppsplittrad i större och mindre fåror. På denna del är fallhöjden större och en mycket säregen mosaik av forsar, lugnvatten, stora och små öar utmärker området. En del av forsarna har undgått flottledsrensningar och många av de mindre, tidigare för flottningen igensatta fåror, har åter öppnats.

Testeboåns många förgreningar har tillsammans med de rikt varierade stränderna och vidsträckt översvämningsmarkerna skapat förutsättningar för en osedvanligt rik och varierad flora. I forsarna nedströms Brännsågen finns rika förekomster av den fridlysta ormbunken safsa, i regel i sällskap med hampflockel. På öarna och de regelbundet översvämmade stränderna finns frodiga, tämligen opåverkade lövlundar med betydande inslag av ädla lövträd. Särskilt anmärkningsvärd är det stora inslaget av ek som här har en av sina nordligaste spontana förekomster i landet.

Ask och lönn är allmänna och lind och hassel förekommer här och var. Lövlundarna domineras i regel av liljekonvalj, vitsippor m.fl. arter. Lokalt ingår mer krävande lundörter t.ex. myska, tandrot och vårärt. I området finns en av landets sydligaste förekomster av det hotade skogsgräset glesgröe. Området innanför strandskogarna, även på de större öarna, domineras av barrblandskogar av frisk ristyp med tämligen stort inslag av löv. Dessa skogar är i stort tydligt påverkade av skogsbruk men mindre områden av urskogskaraktär förekommer. Den arealvägda åldern är ca 75 år och ca 15 % av skogen är äldre än 100 år

Rikedomen på olika trädslag har, i kombination med lokalklimatiska faktorer, skapat en rik moss- och lavflora. Till rariteterna hör aspfjädermossa, ringlav, grynlav, jättelav och elfenbenslav

De flesta våtmarkerna i anslutning till ån präglas av den naturliga vattenståndsväxlingen med regelbundet återkommande översvämningar. En av de botaniskt mer intressanta biotoperna längs Testeboån är de närmast vattnet utbildade frodiga fuktängarna, sk älvängar, med karaktärsarter som grenrör, rörflen, videört, vänderot, kärrstjärnblomma, kärrvial och nysört. Flera av dessa älvängar bär spår av tidigare nyttjande som slåttermark. En viss igenväxning har nu skett men många av ängarna är fortfarande öppna och torde kvarstå i detta skick om den naturliga vattenföringen bibehålls. Det största våtmarkskomplexet i området är Ellermurarna, en mosaikartad blandning av öppna och glest beskogade pors- och starrkärr, sumpskog och fastmarkspartier. Kärren uppvisar här intressanta övergångar från extremt fattiga kärrtytor vid Ellermurtjärnen till näringsrika älvängar med en praktfull gräs- och högörtflora.

Området hyser en artrik och värdefull fågelfauna. Den goda tillgången på lövträd, gamla och döda träd i olika nedbrytningsstadier har skapat sällsynt goda förutsättningar för bl ahackspettar. Samtliga i Sverige häckande arter utom den utrotningshotade vitryggiga hackspetten förekommer regelbundet i området. Tecken tyder på sporadisk förekomst av vitryggig hackspett och området utgör en potentiellt viktig biotop för arten. Bland övriga karaktärsarter kan nämnas grönsångare, svarthätta och stjärtmes.

Utter har nyligen, efter flera års frånvaro, åter observerats i området.

Sträckan inom området utgör Testeboåns viktigaste reproduktionsområde för lax och havsöring samt hyser en god harrstam. Testeboåns betydelse som genbank för dalälvslox bör här betonas. Betydande insatser för att förbättra den naturliga reproduktionen har gjorts och görs fortlöpande. Annu kvarstår dock vandringshinder nedströms som omöjliggör fiskens naturliga vandring till området.

Vattnet i nedre delarna av Testeboån har god buffertkapacitet och bottenfaunan är art- och individrik med inslag av både nordliga och sydliga arter. I området förekommer även

flodpärlmussla

Områdets betydelse och behov av skydd

Testeboområdet är klassat som riksintresse för naturvård och skall skyddas enligt 2 kap 6 § naturresurslagen.

Området är *botaniskt och växtgeografiskt* intressant främst genom karakteristiska älvängar, strandskogar och lövlundar med nordliga och sydliga florainslag samt sällsynta och hotade arter. Det är *zoologiskt* intressant som biotop för bl a sällsynta fågelarter. Det har stor *allmänekologisk* betydelse genom sin storlek, biotoprikedom och relativa orördhet. Området är *naturskönt* och har stora förutsättningar för fritidsfiske och annat *friluftsliv*.

Bibehållandet av dessa naturvärden förutsätter bl a att delar av området undantas skogsbruk och att myrar och vatten förblir orörda. Det är därför angeläget att avsätta området som naturreservat

Länsstyrelsens beslut

Det beskrivna området vars avgränsning framgår av kartan till beslutet, bilaga 1, bör av skäl som nämnts skyddas och vårdas. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 7 § naturvårdslagen området som naturreservat.

Ändamålet med reservatet skall vara att skydda en del av ett riksintresseområde med värdefulla våtmarker, strandskogar och rinnande vatten i mosaikartad blandning. Reservatet syftar till att bevara denna natur. Området skall därför så långt möjligt bibehållas och lämnas för fri utveckling. I ändamålet ingår också att gynna hotade växter och djur samt även möjligheterna till friluftsliv, främst sportfiske.

Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla i området. Undantag gäller för de på beslutskartan (bilaga 1) angivna områdena markerat med B och C.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastighet inom reservatet

Inom område B får normalt skogsbruk bedrivas därför gäller inte föreskrifterna 7, 8, 9 och 10

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. uppföra byggnad eller anläggning
2. anlägga väg, parkeringsplats, stig, bro, brygga, mast, torn, luft- eller markledning
3. bedriva täkt, borra, spränga, gräva, schakta eller tippa
4. utföra vattenföretag enligt definitionen i vattenlagen. Undantag gäller för återställningsarbeten som anges i bifogad skötselplan
5. sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödselmedel

6. gräva upp örter eller annan växtlighet
7. bedriva skogsbruk eller för annat ändamål avverka, röja eller föryngra skog
8. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
9. anordna upplag
10. framföra motordrivet fordon i terrängen med undantag för
 - uttransport av fälld älg med älgdragare under förutsättning att markskador undviks
 - nödvändig körning i samband med underhåll av befintlig luftledning eller utförande av fiskbiotopvårdande åtgärder på sådant sätt som anges i bifogad skötselplan
11. plantera in eller sprida för trakten främmande växt- eller djurart med undantag för fisken Regnbåge (*Salmo Gairdneri*) i Östra Ellermurtjärn
12. bedriva jakt på björn, varg, lo och utter

Dessutom gäller:

13. Jakt och fiske som det för närvarande bedrivs inskränks inte i och med reservatsföreskrifterna. En ändring av jaktens eller fiskets inriktning får endast ske i samråd med länsstyrelsen
14. Föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även för markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärd som är nödvändig för att utöva sin särskilda rätt, t.ex. jakt.

Föreskrifterna utgör inte hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose ändamålet med reservatet enligt 9 § naturvårdslagen och som är närmare angivna i skötselplan.

Föreskrifterna utgör inte hinder för ett eventuellt framtida byggande av järnvägsbro i anslutning till Europaväg 4.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet.

1. Utmärkning av och upplysning om reservatet
2. Underhåll av stigar och vägar
3. Skötsel av området enligt fastställd skötselplan.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud bilagar och författningar är det förbjudet att

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning

- 2a. göra åverkan på levande eller döda - stående eller ikullfallna - träd och buskar
- 2b. gräva upp, skada eller bortföra växter och djur som är sällsynta eller hotade enl av Naturvårdsverket fastställd s k rödlista
3. medvetet störa djurlivet
4. framföra motordrivnet fordon annat än på väg som är upplåten för allmänhetens motortrafik
5. elda eller ta ved på annat än angivna platser
6. anordna motions- eller tävlingsverksamhet som orientering, kanoting etc. med undantag för redan etablerade skidlopp.

D. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen

1. Reservatet skall utmärkas enligt svensk standard 033 15 22 och Naturvårdsverkets anvisningar.
2. Länsstyrelsen skall vara naturvårdsförvaltare.
3. Reservatet skall disponeras och skötas enligt skötselplanen.

Lars Eric Ericsson Mikael Dahlbom